

Choinka z własnego lasu

To jak najbardziej możliwe. Świąteczne drzewko można ścinać w ramach zaplanowanych zabiegów pielęgnacyjnych (czyszczeń).

Najpopularniejszym gatunkiem choinkowym jest świerk. W uprawie leśnej sadi się ok. 3–5 tys. sadzonek świerkowych na 1 ha. Zakładając przeznaczenie części drzewek na choinki, należałoby wysadzić liczbę bliższą 5 tys. szt./ha. W takim wypadku przy typowym rozstawie bruzd wykonanych pługiem leśnym (1,4 m) drzewka będą sadzone co ok. 1,3 m. Na typowe choinki o wysokości ok. 1,5 m poczekamy ok. 8 lat.

By wyhodować kształtne choinki, należy szczególnie dbać o usuwanie chwastów, które w tym wypadku stanowią konkurencję dla dolnych gałązek. Warto też starannie przygotować glebę. O choinkach świerkowych powinni myśleć właściciele gruntów nieco wilgotniejszych i żyzniejszych. Jeżeli uprawa z przeszłymi choinkami jest

szeroka, na etapie wycinania choinek warto pomyśleć o tzw. szlaku zrywkowym. Wycinając jeden pełny rząd, uzyskamy drogę do wywozu drewna w przyszłości.

Obecnie najczęściej drzew pochodzi z celowo zakładanych plantacji, gdzie sadi się także inne gatunki iglaste, często obcego pochodzenia. Tu poleca się regularne więźby od 1,2 do 1,5 x 1,5 m. Na plantacji można stosować nawożenie (warto je poprzedzić analizą glebową), szczególnie cenniejsze gatunki należałoby ogrodzić. Mając do dyspozycji większy areal, nie zawsze warto obsadzać go w jednym roku tym samym gatunkiem – po kilku latach skumuluje się produkcja.

Założenie takiej plantacji nie stanowi podstawy do zmiany klasyfikacji gruntu z rolnego na leśny. Na założenie plantacji choinkowej na gruncie rolnym nie przysługują dopłaty z PROW. ◆

Hodowla

Lepiej zabezpieczyć...

Uprawę leśną lepiej zabezpieczyć, bo jej właściciel nie może liczyć na odszkodowanie.

Rolnicy, którym zwierzęta łowne zniszczyły plony, mogą wystąpić o odszkodowanie do dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego (koło łowieckie bądź nadleśnictwo). Właścicielowi lasu, w którym szkody wyrządziła zwierzyna, taka możliwość nie przysługuje. Wynika to z ustawy Prawo łowieckie, które w art. 46 ustanawia odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez dziki, łosie, jelenie, danielce i sarny, ale **tylko w uprawach i płodach rolnych**. Funkcjonuje nawet specjalne rozporządzenie Ministra Środowiska dotyczące szacowania szkód i wypłaty odszkodowań.

Wyrok Sądu Najwyższego, odwołujący się do przywołanego wyżej przepisu, zdecydował o odszkodowaniu w uprawach leśnych założonych na gruntach rolnych, ale tylko do momentu ich przeklasyfikowania na las (Ls) w ewidencji gruntów.

Odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez **zwierzęta chronione** spoczywa natomiast na Skarbie Państwa. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, która

Szkody od zwierząt

Sadzonki „z gruntu” i „z bryłką”

W szkółkach leśnych są dostępne następujące rodzaje sadzonek:

1) sadzonki „z gruntu” z odkrytym systemem korzeniowym;

2) sadzonki „z bryłką”, tzw. kontenerowe produkowane w pojemnikach, a więc z zakrytym systemem korzeniowym, dostępne tylko w niektórych szkółkach leśnych z tzw. produkcją specjalistyczną.

Sadzonki „z gruntu” mogą być jednoroczne lub wieloletnie – najczęściej dwulatki. Spośród wielolatek należy wyróżnić sadzonki nieszkółkowane (nie poddawane pikowaniu) oraz szkółkowane (pikowane zazwyczaj po jednym roku).

Sadzonki „z bryłką” są produkowane w specjalistycznych pojemnikach w warunkach tzw. kontrolowanych (w sposób podobny do doniczek).

Dokonując wyboru sadzonek do zalesień, należy wziąć pod uwagę przede wszystkim warunki, w jakich zostaną one posadzone. Na grunty suche, piaszczyste powinny trafić sadzonki o dobrze rozbudowanym, długim systemie korzeniowym ułatwiającym za-

opatrywanie w wodę, natomiast na tereny bardziej żyzne powinny trafić sadzonki bardziej wyrosnięte, by mogły sprostać konkurencji chwastów.

Przy sadzeniu należy pamiętać o tym, że stosując sadzonki „z gruntu”, nie można dopuścić do przesuszenia systemu korzeniowego lub jego zawinięcia przy sadzeniu do gruntu. Stosując sadzonki „z bryłką”, nie jesteśmy narażeni na ten rodzaj zagrożenia i wydajność sadzenia powinna wynieść 100%.

Sadzonki „z bryłką” są zazwyczaj nieco droższe, z uwagi na zwiększone nakłady przy ich produkcji, ale w zamian otrzymujemy gwarancję ich przyjęcia się po posadzeniu.

Informacje o cenach i gatunkach sadzonek produkowanych w szkółkach leśnych dostępne są na stronach internetowych poszczególnych jednostek lub bezpośrednio w nadleśnictwie. ◆

dr inż. Robert Cierech

starszy specjalista ds. szkółkarstwa i hodowli lasu w RDLP w Białymstoku

Hodowla

zajmuje się szacowaniem szkód i wypłatą odszkodowań, na mocy ustawy o ochronie przyrody jest zobowiązana do uwzględnienia szkód w gospodarstwie leśnym spowodowanych przez żubry i bobry.

Specyficzna sytuacja dotyczy **łośia**, który w północno-wschodniej Polsce może powodować dotkliwe zniszczenia upraw leśnych. To formalnie gatunek łowny, ale objęty całorocznym okresem ochronnym. Po udanej sprawie sądowej, w której w 2010 r. rolnikowi z Podlasia udało się uzyskać odszkodowanie od Skarbu Państwa, tą samą drogą postanowiła pójść grupa rolników z okolic Moniek. Sprawa jest w toku. Temat odszkodowań związanych z łośiami trafił nawet do poselskiej interpelacji. ◆

Kiedy podkrzesywać?

W 5. odcinku poradnika, w artykule „Czy warto podkrzesywać”, błędnie podaliśmy wiek, w jakim warto wykonać ten zabieg. **Sosnę optymalnie jest podkrzesać do 20–25 lat, nie zaś w wieku 20–25 lat.**

Sprostowanie